

Länsstyrelsen
Örebro län

Sandra Thunander
Direkt: 3829
sandra.thunander@tlst.se
Fax:

2007-10-02

Dnr: 5114-15625-2007

Skötselplan för naturreservatet Fåran

Skötselplanen upprättad 2007 Sandra Thunander. Fastställd av
Länsstyrelsen genom beslut av enhetschef Magnus Eklund 2007-10-02

Foto: Sandra Thunander

1. Syfte

Syftet med reservatbildningen är att för kännedom om landets natur bevara ett par geologiskt intressanta åsöar. Syftet är också att säkerställa en skötsel av området som ger allmänheten möjlighet till ett fortsatt utnyttjande av öarna för bad och rekreation under mer ordnade former.

2. Områdesbeskrivning

2.1 Administrativa data

Objektnamn	Naturreseptatet Fåran
RegDos-id	2000206
Skyddsform	Naturreseptat, Natura 2000 område
Beslutsdatum	1976-03-10
Län	Örebro
Kommun	Örebro
Församling och socken	Lännes
Markägare	Segersjö fideikommiss
Fastigheter	Del av Segersjö Herrgård 1:1
Förvaltare	Länstyrelsen
Areal	11 ha
Läge	I Hjälmaran ca 25 km öster om Örebro och ca 1 km söder om Vinön.
Ekonomiskt kartblad	105 28
Prioriterade bevarandevärden	Geologiskt intressant åsö med goda rekreativsmöjligheter
Markslag	Skogsmark
Naturgeografisk region	Svealands sprickdalsterräng med lerslättdalar och sjöbäcken
Naturtyper	Barrskog
Natura 2000 beteckning och namn	SE0240083 Fåran
Naturtyper anmält enligt natura 2000	9060 Barrskogar på eller i anslutning till rullstensåsar

2.2 Naturförhållanden

Fåran utgör en del av en mäktig rullstensås-Vingåker-Fellingsbroåsen som sträcker sig tvärs över Hjälmarens. Åsen når på några ställen över vattenytan och bildar öar. Fåran är uppdelad i Yttre och Inre Fåran, vilka vid högvatten bildar två öar, men som vid lågvatten är sammanbundna med ett ca 200 meter långt obevuxet sandrev. Ön är uppbyggd av isälvsmaterial främst bestående av sand och grus, men även spridda block och blocksamlingar. Fåran har en typiskt långsträckt åsform och de närmast land långgrundna stränderna stupar en bit ut brant nedåt.

Fåran är skogsbevuxen förutom de kala sand- och grusstränderna. Skogen i de höga partierna består av en gles tallskog med gräs och örter som lundgröe, fårsvingel, kruståtel och skelört. I de låga partierna växer en lövblandskog med björk, asp, al och rönn. I markskiktet finns rikligt med skogs- och ängskovall och backglim. Längs stränderna växer bl. a. mjölkört och renfana med pil och al som dominerande trädslag. På den norra delen av ön finns en privat bostad. Runt bostaden finns en tomt och mindre planteringar.

Förutom rent naturvetenskapliga värden har Fåran goda förutsättningar för rekreation och rörligt friluftsliv. På grund av de goda badmöjligheterna längs öarnas till stor del vegetationsfria sand- och grusstränder är Fåran en av Hjälmarens bästa och mest välbesökta badö.

Reservatet ingår i Natura 2000 och är anmält som barrskogar på eller i anslutning till rullstensåsar (9060).

Skötselplanen från reservatsbildningen reviderades 1990.

2.3 Historisk markanvändning

Före Hjälmarens sänkning, med nära två meter, i slutet av 1800-talet nådde endast de högsta delarna av ön över vattenytan. Den gamla strandlinjen är mycket tydligt framträdande i terrängen, ställvis med inslag av stora block. De äldsta träden på ön är de grova och knotiga lindarna som förekommer på öarnas högst belägna punkter och som före sänkningen utgjorde öns dominerande vegetation. På 1940-talet behövdes ved och mycket av trädvegetationen på ön höggs ned. Riktigt gamla träd saknas därför på Fåran.

Fåran har fram till 1960-talet utnyttjas för fårbeta. Skogen har sedan dess bibehållit en relativt öppen karaktär. På ekonomiska kartan kan man se skog med något glesare partier på den östra delen av Yttre Fåran,

samt runt den privata bostaden. Det finns mindre odlingar även idag runt den privata bostaden.

2.4 Bevarandevärden

Biologiska bevarandevärden

Skogen i de höga partierna utgörs av gles tallskog med gräs och örter. De äldsta träden på ön är grova och knotiga lindar som förekommer på öarnas högst belägna punkter och som före sjösänkningen utgjorde öns dominerande vegetation.

Geologiska bevarande värden

Fåran är en geologiskt intressant åsö som är uppbyggd av sorterat rullstensmaterial, främst sand men även grus och spridda block och blocksamlingar. Runt hela ön löper en kal sand och grusremsa.

Bevarandevärden för friluftslivet

Reservatet har mycket goda förutsättningar för rekreation och rörligt friluftsliv bl. a tack vare åsöarnas sand- och grusstränder som är fria från vegetation och därmed utgör utmärkta badstränder. Öarnas fina badstränder är långa och grunda och unika för Hjälmarens, vars öar på grund av sjösänkningen vanligen har steniga och gyttjiga stränder med tät vegetation. Det finns goda förutsättningar för grillning på iordningställda platser. På Yttre Fåran finns ett särskilt tälningsområde.

2.5 Allmän målsättning

Huvudsyftet med de föreslagna åtgärderna är att bibehålla öarnas naturliga förutsättningar för friluftsliv. Området ska domineras av en skoglig miljö med ljusinsläpp och solexponerade tallar.

2.6 Källor

Andersson, B-E och Edberg, L. 1981. *Inventering av rullstensåsar inom Örebro och Kumla kommun*. Länsstyrelsen i Örebro län. Publ. Nr 1981:16

Länsstyrelsen i Örebro län, 2005. *Bevarandeplan för SE0240083 Fåran*.

Länsstyrelsen i Örebro län, 1976. *Skötselplan för naturreservatet Fåran*.

Naturvårdsverket, 2005. *Bildande och förvaltning av naturreservat*. Handbok.

Naturvårdsverket, 2005. *Natura 2000 Art- och naturtypsvisa vägledningar*.

Öberg, T, 1969. *Allmän naturvårdsinventering av Hjälmarens öar och vattenområden*. Länsstyrelsen i Örebro län.

3. Skötselområden med mål och åtgärder

Reservatet är indelat i 2 skötselområden, med utgångspunkt från den skötsel som ska genomföras:

1. Skogen
2. Friluftsliv

3.1 Skötselområde 1: Skogen

Beskrivning

Området i de höga partierna av åsön och är bevuxen av en gles tallskog. Markskiktet domineras av gräs och örter såsom lundgröe, fårsvingel, kruståtel, skelört. I de låga partierna dominerar trädslagen björk, al, asp och rönn.

Mål

En luckig skog som i huvudsak lämnas för fri utveckling. Genom beteshävd hålls ytor öppna och floran gynnas. Skogen betas från 2007. Bete sker på försommar och sensommar tid.

Det är gynnsamt tillstånd när följande bevarandemål är uppnådda:

- Arealen barrskog på rullstensås är 11 ha.
- Mängden död ved är 20 m³/ha.

Skötselåtgärder

- Bete kan förekomma.
- Tomten stängslas bort.

3.2 Skötselområde 2: Friluftsliv

Beskrivning

Det finns en eldplats på den västra sidan av Inre Fåran, en på den västra sidan av Yttre Fåran samt en i nordöst. Här finns även informationstavlor. Toaletter finns i öster på Inre Fåran och i norr på Yttre Fåran. En tältplats finns i söder på Yttre Fåran. Stranden kantas av al och pil och är mycket smal på vissa ställen medan den på andra ställen är så pass bred att man kan vandra längs stranden.

Mål

Besökare ska få information om reservatets syfte och naturvärden. Framkomligheten är god längs vandrings- och badattraktiva strandavsnitt. Friluftsanordningarna är i gott skick.

Det är gynnsamt tillstånd när följande bevarandemål är uppnådda:

- Gränsmarkeringar är synliga.
- Strandkanten är fri från inträngande vegetation på bad- och vandringsattraktiva ställen.
- Informationstavlor med beskrivning av reservatet och gällande föreskrifter för allmänheten finns.
- Det finns en tältplats.
- Det finns eldplatser i gott skick.
- Toaletter och är i gott skick.
- Samtliga ovan angivna anläggningar är väl underhållna.

Skötselåtgärder

- Pil och al som förhindrar framkomligheten längs stranden kapas eller röjs.
- En stig anläggs på Inre Fåran, från eldplatsen till den södra delen.
- Vindfällerna som förhindrar framkomligheten för besökare kapas.
- Informationstavlor revideras.
- Gränsmarkeringar skymda av grenar och sly och synliggörs.
- Underhåll och städning av toaletter.
- Städning av området.

4. Övrigt

4.1 Förvaltning och tillsyn

Reservatet förvaltas av Länstyrelsen. Förvaltaren utövar tillsyn över reservatet i fråga om skötselåtgärder.

4.2 Reservatsgränsmarkeringar

Reservatets gränsmarkeringar ska underhållas i enlighet med Naturvårdsverkets anvisningar.

4.3 Jakt och fiske

Fåran ligger inom området med fritt handredskapsfiske. Jakt får bedrivas på samma sätt som tidigare.

5. Uppföljning

5.1 Uppföljning av skötselåtgärder

Länstyrelsen ansvarar för uppföljning av genomförda skötselåtgärder. Uppföljningen görs snarast möjligt efter att skötselåtgärden har genomförts. Den som anlitas för att genomföra åtgärderna ansvarar för dokumentationen av vilka åtgärder som utförs och när de utförs.

5.2 Uppföljning av bevarandemål

Ett program för uppföljning av reservatets bevarandemål ska utarbetas av Länstyrelsen.

6. Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder.

Skötselåtgärd	När	Prioritet	Finansiering
Bete	Årligen vår och höst	1	Miljöstöd
Djurstängsel	2007	1	Reservatsanslag
Uppföljning av skötselåtgärder	Efter åtgärd	1	Reservatsanslag
Uppföljning av bevarandemål	Enligt program som upprättas av Länstyrelsen	1	reservatsanslag
Städning av området	Årlig tillsyn	1	Reservatsanslag
Kapning och röjning av pil och al som förhindrar framkomligheten längs stränderna	Senast 2010 och därefter vart 5:e år	1	Reservatsanslag
Underhåll och städning av toaletter	Årlig tillsyn	1	Reservatsanslag
Kontroll och vid behov kapning av vindfällan	Senast 2008	1	Reservatsanslag
Revidering av informationstavlor	Senast 2008	1	Reservatsanslag
Anläggning av stig	2008	2	Reservatsanslag
Uppföljning av gränsmarkering, markeringarna synliggörs vid behov	Senast 2013 och därefter vart 6:e år	3	Reservatsanslag

Karta till skötselplan för naturreservatet FÅRAN, Örebro kommun

Skötselområde 1: Skogen

- Eldplats
- Information
- Torrdass
- Tältplats
- Reservatsgräns

Bilaga 1.

Föreskrifter enligt beslut 1976-03-10

A. Föreskrifter enligt 8 § naturvårdslagen angående inskränkning i markägares och annan sakägares rätt att förfoga över fastighet inom reservatet.

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar ska förbud gälla att

1. bedriva täkt eller annan verksamhet som förändrar områdets topografi och landskapets allmänna karaktär
2. anordna upplag annat än tillfälligt i samband med områdets skötsel
3. anbringa tavla, plakat, affisch, skylt, inskrift eller därmed jämförlig anordning-informations- och fridlysningstavlor undantagna
4. anlägga brygga utöver den i fastställd skötselplan
5. uppföra byggnad annat än enligt fastställd skötselplan
6. avverka eller utföra annan skogsvårdande åtgärd utöver vad som framgår av skötselplan

Punkt 2, 4 och 5 ska dock inte utgöra hinder för de anordningar i direkt anslutning till bebyggelse på ön som erfordras för den bofasta befolkningens yrkesfiske

B. Föreskrifter enligt 9 § naturvårdslagen angående sakägares skyldighet att tåla visst intrång.

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktas tåla att de åtgärder vidtages inom området som framgår av fastställd skötselplan.

C. Föreskrifter enligt 10 § naturvårdslagen om vad allmänheten har att iakttaga inom reservatet.

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar ska förbud gälla att

1. medvetet störa djurlivet
2. medföra ej kopplad hund eller annat lösgående husdjur
3. göra upp eld annat än på särskilt anvisade platser
4. bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar, ta frö och att skada vegetationen i övrigt t.ex. genom att gräva upp örter, gräs mossor eller lavar
5. tälta annat än på anvisad plats

6. tälta mer än 2 dygn
7. anbringa tavla, plakat, affisch, skylt, inskrift eller därmed jämförlig anordning
8. på ett störande sätt använda radioapparat, grammofon, bandspelare, musikinstrument och dylikt

D. Bestämmelser jämlikt 7 § naturvårdskungörelsens om vård och förvaltning

1. Syftet med vården och förvaltningen skall vara att reservatet ska vårdas så att området på bästa sätt kan utnyttjas för allmänhetens friluftsliv, bl. a. genom skapande av öppna vistelseytor med nötningstålig markvegetation, samt bevarande av vindskyddande träd och buskpartier.
2. Länsstyrelsen meddelar föreskrifter om vården för reservatet genom att fastställa skötselplan.
3. Utmärkning av reservatet ska ske i enlighet med naturvårdsverkets anvisningar
4. Naturreservatet ska förvaltas av Länsstyrelsen
5. Samråd ska vid förvaltningen fortlöpande äga rum med berörda myndigheter och skötselråd

Bilaga 2. Artlista för naturreservatet Fåran

Artlista		
Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Källa
Kärlväxter		
<i>Pinus sylvestris</i>	tall	Sandra Thunander 2007
<i>Picea abies</i>	gran	Sandra Thunander 2007
<i>Betula verrucosa</i>	vårtbjörk	Sandra Thunander 2007
<i>Populus tremula</i>	asp	Sandra Thunander 2007
<i>Alnus glutinosa</i>	al	Sandra Thunander 2007
<i>Salix fragalis</i>	pil	Sandra Thunander 2007
<i>Sorbus aucuparia</i>	rönn	Sandra Thunander 2007
<i>Poa nemoralis</i>	lundgröe	Sandra Thunander 2007
<i>Festuca ovina</i>	fårsvingel	Sandra Thunander 2007
<i>Deschampsia flexuosa</i>	kruståtel	Sandra Thunander 2007
<i>Chelidonium majus</i>	skelört	Sandra Thunander 2007
<i>Silene nutans</i>	backglim	Sandra Thunander 2007
<i>Melampyrum sylvaticum</i>	skogskovall	Sandra Thunander 2007
<i>Melampyrum pratense</i>	ängskovall	Sandra Thunander 2007
<i>Epilobium angustifolium</i>	mjökört	Sandra Thunander 2007
<i>Tanacetum vulgare</i>	renfana	Sandra Thunander 2007
<i>Tilia cordata</i>	lind	Sandra Thunander 2007
Mossor		
Lavar		
Svampar		
Fåglar		